

Het Jubileumboek **Woudenberg, reis door de tijd, Geschiedenis en canon** is een uitgave van Stichting Oud Wou-
denberg, mede mogelijk gemaakt door sponsoren en voorintekenaars zoals in de registers achter in dit boek vermeld.

Postbus 2, 3930 EA Woudenberg
Oudheidkamer, Dorpsstraat 40d, 3931 EH Woudenberg
Telefoon 033-286 3399
Mailadres mail@oudwoudenberg.nl
internet www.oudwoudenberg.nl
www.woudenbergopdekaart.nl

Woudenberg, 2015

In 2013 is Stichting Oud Woudenberg bij Koninklijk Besluit door het Nationaal Comité Inhuldiging gehonoreerd met de Oranje Strik. Dit vanwege de georganiseerde activiteiten in de Oudheidkamer op de datum van inhuldiging van Willem-Alexander tot koning.

Colofon

Samenstelling

Ody G.A. Honders

Redigeerwerk en correcties

Rudy de Jongh

Coördinatie foto's

Ody G.A. Honders

Eindredactie

Rudy de Jongh

Ody G.A. Honders

Meelezen en adviezen

Johan de Kruijff

Herman Schouten

Wim de Greef

Betsy Honders-Koster

Bijdragen

Dick J. Veldhuizen

Derk A. Eilander

Ontwerp en grafische verzorging

Astrid M. Kraft

Drukwerk

ZuidamUithof Drukkerijen, Houten

Bindwerk

Callenbach boekbinders, Zwolle

© Copyright Stichting Oud Woudenberg 2015. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vee-
veelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijk toestemming van Stichting Oud Woudenberg.

Al het mogelijk is gedaan om de rechthebbenden van beeld te achterhalen. Indien u meent over auteursrechten te
beschikken van in deze uitgave gebruikt beeld, kunt u contact opnemen met Stichting Oud Woudenberg.

Woudenberg, reis door de tijd

Geschiedenis en canon

Samenstelling
Ody G.A. Honders

Woudenberg, 2015

Stichting Oud Woudenberg

Omslag

Op de omslag van het Jubileumboek staat een foto van kruispunt de Poort die genomen is tijdens de viering van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1923.

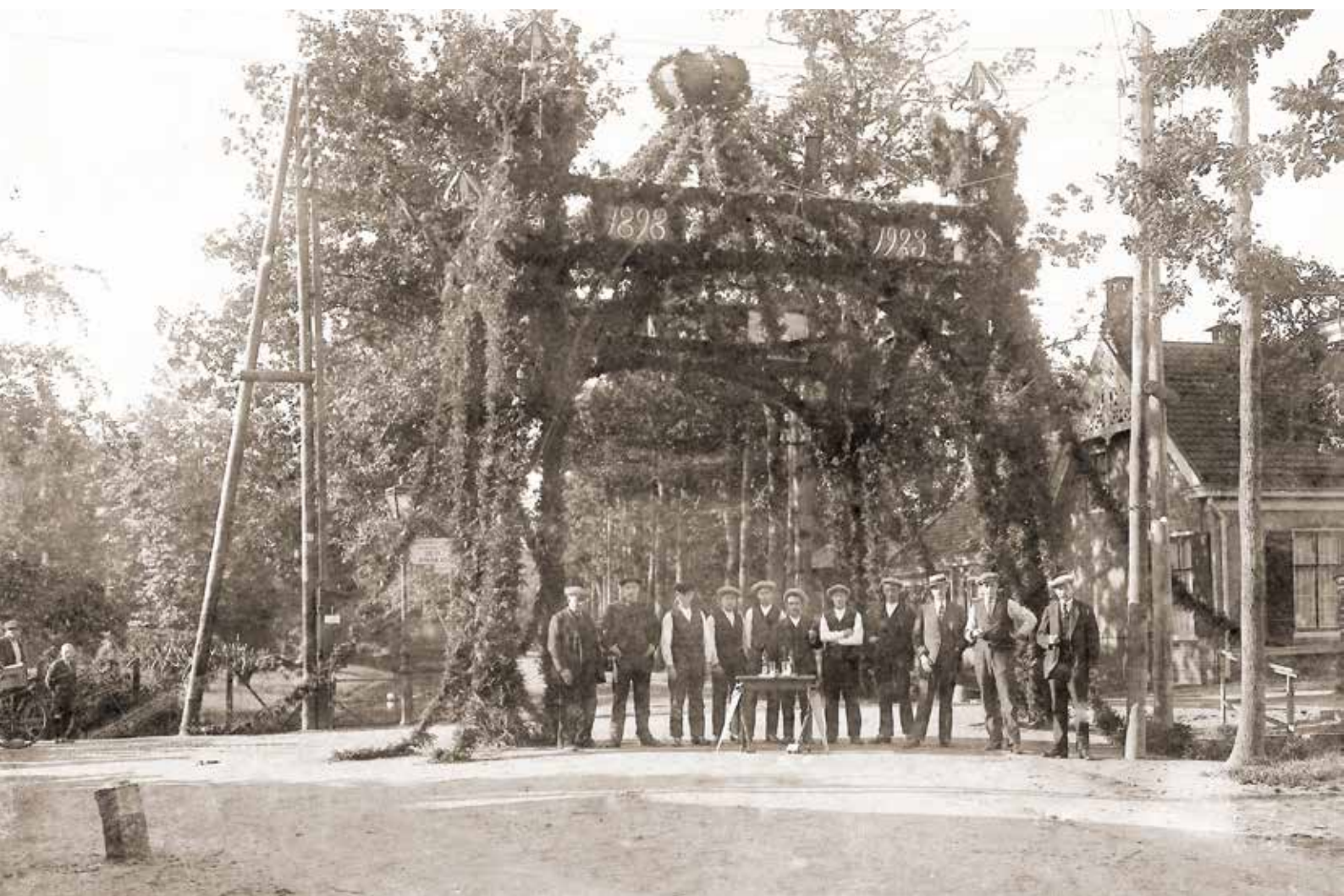
Omdat het centrum inmiddels van dubbele elektriciteitsmasten met porseleinen isolatoren was voorzien kon de verlichting bovenop de erepoort rechtstreeks van de bovenleiding worden afgetapt. De draden omspanden immers het gehele kruispunt. Onder de erepoort staan waarschijnlijk de bouwers te genieten van hun kunstwerk.

Het glas op tafel, een sigaar in de hand en de hamer op de grond. Met de pet op was je vroeger altijd verzekerd van warme voeten. Zeker wanneer je als gerespecteerd burgerman geen klompen meer droeg. De mannen rechts met stropdas zullen wel de opzichters zijn geweest. Achter de eerste elektrische lantaarn zweemt moedereend met haar kleintjes ongedwongen in de gracht langs de Maarsbergseweg. In de tuin voor huize Laanzicht tieren de agaven welig.

De stenen paal links voorkwam dat je bij het nemen van de bocht naar Amersfoort niet te dicht langs de serre van café De Poort scheerde.

Rechts de dwarshuisboerderij van Laanzicht. De prachtige windveren maakten goede sier. Tot 1914 heeft de Boerenleenbank hier kantoor gehouden en begin jaren '30 verkocht familie De Kruif er sigaren en kruidenierswaren. In 1936 is de boerderij afgebroken en kwam garage Honders ervoor in de plaats. Langs de boerderij stroomt De Wetering met een toen nog klein duikertje onder de Voorstraat door.

Een overdaad aan nostalgie. Vergeten? Maak u niet bezorgd, Oud Woudenberg houdt het springlevend voor u. Echter daarvoor is uw steun onontbeerlijk. Voor een jaarlijks bedrag van € 15,- wordt u als donateur in de watten gelegd met de periodieken *Oud Woudenberg* en *De Klapperman*, met Historische Avonden, een jaarlijks uitstapje en niet te vergeten de geboden mogelijkheid om geanimeerd te vertoeven in de schitterend geoutilleerde Oudheidkamer en indien gewenst navorsingen te doen in de onderzoeksruimte onder begeleiding van kenners van dorp en streek.

Introductie

Voor u ligt een verzameling van 155 artikelen over de geschiedenis van Woudenberg, samengebracht in een Jubileumboek in het kader van het 60-jarig bestaan van Stichting Oud Woudenberg. Wekelijks verschenen en verschijnen deze artikelen in De Woudenberger. Een reis door de tijd vanaf het jaar 777 tot heden.

Tijdens deze reis wisselen hoogtepunten en minder hoge punten elkaar af.

Deze hoogtepunten en alle belangrijke gebeurtenissen zijn in een verzameling bijeen gebracht, die de Canon van Woudenberg wordt genoemd.

Alle feiten en gebeurtenissen zijn zoveel mogelijk in chronologische volgorde verteld. Daarom kunnen onderwerpen die zich over een langere tijd uitstrekken binnen een bepaalde tijdsperiode worden afgebroken om in een volgend tijdvak verder te gaan.

Door de verwijzingen te volgen krijgt men voor die onderwerpen als het ware een vervolghet verhaal. Soms was het voor de leesbaarheid beter om zulke onderwerpen binnen één tijdvak te behandelen; in dat geval wordt aangegeven in welke tijdvakken het onderwerp speelt.

De Canon van Woudenberg is weergegeven in 50 onderwerpen die bepalend zijn voor de vorming van de geschiedenis. Het kunnen gebouwen, dingen, personen, gebeurtenissen of een verzameling van dingen of feiten zijn. Zij staan in kleur (bruine kopjes) gedrukt en daarom gemakkelijk herkenbaar.

Ongetwijfeld zal de lezer onderwerpen missen of van mening zijn dat thema's verder hadden kunnen wor-

den uitgediept. De bedoeling was een midden te vinden tussen een complete geschiedenis en een Canon.

Een aantal mensen ben ik veel dank verschuldigd. Ten eerste Rudy de Jongh voor het redigeren van de teksten, correctie- en invoegwerk, alsmede het prepareren van de lay-out.

Johan de Kruijff en Wim de Greef voor het meelesen van alle artikelen, de correcties en toevoegingen.

Herman Schouten voor dezelfde bezigheden maar op beperkter schaal en anderen die met kleine dingen het tot stand komen van dit Jubileumboek mogelijk hebben gemaakt. Hierbij denk ik ook aan de sponsors en voorintekenaars. Vooral ben ik dank verschuldigd aan mijn echtgenote Betsy die eindeloos geduld heeft gehad op de vele momenten dat ik niet voor haar beschikbaar was en mij is blijven steunen wanneer het tijdens het schrijven niet altijd alles op rolletjes verliep.

Het Jubileumboek werd met voorintekening tot aan het moment van verschijnen in oktober 2015 aan alle donateurs aangeboden tegen het symbolische bedrag van € 10,- terwijl de werkelijke kostprijs ver daarboven ligt. Dit is het cadeau-tje van sponsors en Stichting Oud Woudenberg in het kader van het 60-jarig jubileum. Daarna is de verkoopprijs € 20,- voor donateurs en € 30,- in de winkel. Veel lees- en kijkgenot.

De samensteller Ody G.A. Honders

Voorwoord

Als voorzitter van Stichting Oud Woudenberg kreeg ik van samensteller Ody Honders de gelegenheid het voorwoord van dit prachtige naslagwerk te schrijven.

In 2015 viert onze stichting haar 60 jarig bestaan en ter gelegenheid van deze gebeurtenis wordt dit jubileumboek uitgebracht.

In 777 is voor het eerst melding gemaakt van Woudenbergse gebieden. Dat is ruim 1200 jaar geleden en de 60-jarige jubilerende Stichting Oud Woudenberg is in dat opzicht relatief jong.

De samensteller van dit boek is in 1946 geboren als nazaat van de kleermaker aan de Poort en is bijzonder geïnteresseerd in het Woudenbergse verleden. Reeds vele jaren is hij als bestuurslid verbonden aan onze stichting en in de Oudheidkamer heeft hij meerdere fraaie Woudenbergse thema's gevisualiseerd (zoals toog Café De Poort en de Tafel reis door de tijd).

Vanaf begin 2012 zijn van zijn hand vele artikelen verschenen over de historie van Woudenberg, waaraan hij ook verschillende eerdere publicaties van andere historici heeft verbonden.

Zijn publicaties heeft hij nu gebundeld, uitgebreid met meer informatie en voorzien van unieke foto's. Regelmatig schetst hij bijzondere Woudenbergse gewoontes.

Hij maakt daarmee duidelijk dat Woudenberg (in het verleden regelmatig een kastelendorp genoemd) een rijke en zeer gevarieerde historie heeft. In het bijzonder beveel ik u de beschrijvingen aan van het dorpsverloop uit de vorige eeuw, waar Ody Honders vertelt wie waar woonde.

Het resultaat is een omvangrijk, goed leesbaar naslagwerk, te onderscheiden in de beschrijving van de historie van Woudenberg, periode 777 en 2015, alsmede de Canon van Woudenberg in 50 hoogtepunten.

Kortom: het is een vastlegging van feiten en verhalen uit het Woudenbergse verleden.

De gemeente Woudenberg heeft recent een participatieplan ontwikkeld met als motto "samen Woudenberg, samen leven".

Met genoegen kan ik u vertellen dat Ody Honders de uitkomsten van dit motto op een bijzondere wijze heeft vastgelegd in dit prachtige boek.

Ik ben trots op wat Ody Honders tot stand heeft gebracht en van harte beveel ik u dan ook dit naslagwerk aan.

Johan de Kruijff
voorzitter Stichting Oud Woudenberg
Woudenberg, oktober 2015